

www.oljan.fo

Jan Müller

26 - 05 - 2013

Hetlandsleiðin við at halda lív í føroyskari oljuleiting

Analysa undan oljuráðstevnu Framtíðar menning byggir oftani á herðarnar: royndirnar og úrslitini hjá øðrum. Soleiðis hevur eisini verið við oljuleiting kring heimin, sum hevur flutt seg frá einum øki til eitt annað. Eru kolvetni funnin í einum ávísnum parti av heiminum hevur tað skapt áhuga fyri at leita í grannalagnum. Háland Norðsjógvurin og Hetlandsleiðirnar Taka vit okkara heimspart, so var tað eitt gassfund í Groningen í Hálandi, sum fekk amerikanska oljurisan, Phillips Petroleum til at seta kósina víðari út í Norðsjógvin. Og tá olja varð funnin her, hildu oljufeløgini leiðina longur vestur eftir eitt nú til leiðirnar vestan fyri Hetland, leiðir, ið tá vórðu at meta sum einkisigandi oyðimørk í oljuhøpi, men sum seinni skuldu vísa seg at vera eitt sætt gullnám til olju og gass. Fyrsti borurin varð settur í undirgrundina vestan fyri Hetland í 1971 og vórðu tíggjutals brunnar boraðir, áðrenn BP í 1977 vakti ein sovandi oljurisa, Clair oljukelduna, sum í dag er eitt av álitunum í bretskari oljuvinnu. Seinastu mongu árinu eru gjørd fleiri olju- og gassfund í hesum fyrr so jomfrúuliga økinum, og í dag hevur júst hesin parturin av bretskum landgrunninum hægstu raðfesting bæði hjá myndugleikum og oljufeløgum. Hann er eisini kendur undir heitinum Atlantsmótið, The Atlantic Margin og The Atlantic Frontier. (Nakað vit fara at hoyra meira til á oljuráðstevnuni í Norðurlandahúsinum 4. juni.) Oljufeløg vísa Føroyum ans Og her er tað vit í Føroyum bráðdliga gerast partur av pionerandanum hjá oljufeløgnum. Longu um somu tíð sum oljufeløg fóru undir at bora vestan fyri Hetland fyri meira enn 40 árum síðani bankaðu umboð fyri stór oljufeløg so sum BP, Total og Mobil uppá dyrnar í Tinganesi. Íblásturin stavaði frá Norðsjónum men eisini frá útlitinum til at finna olju og gass á Hetlandsleiðunum. Teirra ørindi í Føroyum vóru at fáa loyvi til at gera kanningar av føroysku undirgrundini. Her var tó ein forðing. Føroyska

undirgrundin varð mettt at vera donsk ogn. Føroyingar hildu seg kortini eiga rættin til møgulig ráevni í undirgrundini, og so leingi eingin loysn varð funnin í hesi ósemju, vórðu umboðini fyri oljufeløgini send á dyr aftur. Umsóknir teirra vórðu lagdar á hillarnar í Tinganesi og í danska orkumálaráðnum. Síðani kenna vit telvingina við fyrst danir og seinni bretar og sum tók so mong ár, at ikki fyrr enn miðskeiðis í 90-unum varð latið upp fyri útlenskum feløgum at gera seismiskar kanningar á landgrunninum og eftir tað í byrjanini av 2000 at bora. Tað ber tí í bakspeglinum til at siga, at meðan føroyingar lótu umsóknir frá oljufeløgum liggja í skuffuni í ein mansaldur lótu grannar okkara í Bretlandi oljufeløgini leita eftir olju og gassi vestan fyri Hetland øll hesi ár. Og kunnu vit í dag siga, at hetta er munurin millum ta hetlensku og føroysku leitingina. Teir eru rætt og slætt góð 30 ár framman fyri okkum. Hinvegin er tøkkin so mikið ment, at okkum nýttast ikki 30 ár fyri at taka grannarnar aftur. Í hvussu er síggja vit eina gongd í grannalagnum, har oljufeløg og onnur feløg hava gjørt hópín av kanningum á stórum parti av Hetlandsleiðunum við tí úrsliti, at har eru funnar fleiri stórar olju- og gasskeldur, sum í dag hava stóran týdning fyri bretska búskapin. Gullhornið Ein kann siga, at henda positiva gongdin eystan fyri markið hevur verið við til at varpa ljós á, hvat nú mundi finnast í grannalagnum te. á føroyska landgrunninum. Man kann væl siga, at vitanin og royndirnar, sum eru fingin eftir boring og útbygging í 40 ár vestan fyri Hetland, nú kunnu koma okkum til góðar. Hetta skuldi standa sína fyrstu roynd, tá serstakliga BP fór undir at bora á føroyska landgrunninum við tí rætttiliga greiðu sannføring, at tað var bara ein spurningur um tíð til rakt varð við, tí føroyska økið var uttan iva ein spegilsmynd av Foinaven og Schiehallion keldunum bretska megin markið. Hetta skuldi tó vísa seg ikki at vera so einfalt. Eftir fleiri turrar brunnar í tí sokallaða Gullhorninum fóru oljufeløgini at hyggja eftir nýggjum leitimiðjum aðrastaðni á føroyska landgrunninum. Eingin ivi er um, at tað í stóran mun eru fundini eystan fyri okkara mark, í bretskum øki, sum hava fingið oljufeløg at vísa Føroyum áhuga. Hetta gav at býta, tá Foinaven oljukeldan varð funnin fyrst í 90-unum skamt frá føroyska markinum. Og seinni aftur risakeldan Schiehallion. Hesi fundini settu av álvara ljóskastaran á Føroyaøkið. Hesar oljukeldurnar saman við enn fleiri fundum seinni so sum Rosebank og Cambo, Suilven, Solan, Tornado, Laggan, Tormore, Victory, Tobbermary oð. hava verið katalysatorar fyri oljufeløgini, tá tey hava sett kós móti føroyska landgrunninum eisini. Tey hava verið við til at smyrja føroysku oljumaskinuna við tí úrsliti, at hópurin av útlenskum oljufeløgum og eisini seismikkfeløgum hava sett pengar og orku uppá spæl fyri at finna føroysku oljuna. Og varð hon funnin í 2001 í Marjunbrunninum skamt frá markinum, tó at henda keldan framvegis ikki er mettt lönandi. Kortini vísa nýggja nýggjar kanningar, at tað kanska er vert at bora aftur á Marjunleiðini. Í løtuni viðger Jarðfeingi eina umsókn um at fara undir aftur kanningar í hesum lovandi økinum. Tað er so blivið til sjev brunnar á okkara landgrunni, sum hava prógvað, at her finst ein virkin kolvetnisskipan. Spurningurin er bara, hvar allar tær røttu umstøðurnar eru til staðar í undirgrundini fyri at gera eitt lönandi fund. Øll siga vit við ein munn, at tá so nógv kolvetni finnast beint hinumegin markið, so má væl okkurt eisini vera

ner nja okkum. Og rætt nava tey, tí eitt politiskt vait mark millum tvey lond fer neyvan at vera markið millum, hvar oljan finst og ikki. Vit síggja, at fleiri fund eru gjørd heilt tætt upp at føroyska markinum, og stórir áhugi er millum seismikkfeløg og oljufeløg at gera kanningar í hesum økinum. Og so stórar eru vónirnar, at bretska stjórnin við skattalætta hevur gjørt tað meira innbjóðandi hjá oljufeløgum at virka vestan fyri Hetland. Tríggjar framleiðandi keldur í dag er framleiðsla frá trimum oljukeldum vestan fyri Hetland: Foinaven, Schiehallion og Clair. Avgerð er tikin um at nútímsgera og útbyggja Schiehallion og at byggja út enn eina nýggja framleiðslueind á Clair. Ein risastór útbygging av gassfundum er eisini í gongd samanlagt íløgur fyri meira enn 100 milliardir krónur. Í løtuni verður eisini arbeitt við ætlanum at byggja út fleiri av nýggju oljukeldunum. Eitt nú Rosebank, Cambo og Tornado, oljukeldur skamt frá markinum. Fyri Føroyar hevur henda gongdin fyri tað fyrsta psykologiskan týdning. Henda jaliga gongdin við markið og vestan fyri Hetland sum heild fær oljufeløg at spyrja, hvat man ikki finnast á føroyska landgrunninum, tá so nógv olja og gass er í undirgrundini nærhendis! Tær mongu kanningarnar, seismikkur og boringar, hinumegin markið geva eisini upplýsingar um jarðfrøðina í grannalagnum. Hesir eru góð referansupunkt fyri, hvat kann finnast á føroyska landgrunninum. Greitt er eisini, at tær útbyggingar, sum fara fram nær føroyskum øki og sum eisini fevna um infrastruktur, kunnu hava stóran týdning fyri møgulig føroysk fund í framtíðini. Verður gass funnið og gassleiðingar longu eru í grannalagnum, so gevur hetta føroyskum framleiðarum móguleika at brúka hetlenska undirstøðukervið. Verða oljukeldur útbygdar skamt frá markinum, so kunnu tær eisini í aðrar mátar koma fundum føroysku megin markið væl við. Eitt minni fund á føroyskum øki, sum ikki einsamalt lónar seg at byggja út, kann harafturímóti gerast lónandi íløgga, um tað kann binda í eina verandi framleiðslu í grannalagnum. Kanningar týdning fyri alt Atlantsmótið Vit skulu so heldur ikki undirmeta týdningin tær seismisku kanningarnar og boringar, sum verða gjørdar í bretskum øki, kunnu fáa fyri føroysku leitingin. Seismikkur er grundarlagið undir boringum, og hóast basalt er ein trupulleiki á føroyska landgrunninum, so kunnu seismiskar og aðrar kanningar tvørtur um markið verða við til at lata upp fyri nýggjum móguleikum. Og leitibrunnar í hesum økinum á bretskari síðu kunnu eisini geva okkum eina ábending um, hvat finst á føroyska landgrunninum. BP hevur borað ein áhugaverdan brunn, North Uist á djúpum vatni, skamt frá markinum. Hóast úrslitið ikki er alt ov lovandi, so eru framvegis ábendingar um, at henda boring kann fáa týdning fyri økið. Enn ein áhugaverdur leitibrunnur verður boraður á Handcross leitimiðinum í ár. Eisini hesin kann hava týdning fyri Føroyaøkið. Og soleiðis kunnu vit halda fram tó vitandi um, at bara boring kann siga okkum, hvat er í undirgrundini. Niðurstøðan er, at fleiri av heimsins størstu oljufeløgum, eitt nú BP, Chevron, Shell og Total eru við at gera milliarda íløgur í oljuvirksemi millum Hetland og Føroyar. Hesar eru so ómetaliga stórar, at tær eiga at fáa føroyingar at rakna við og gera sær greitt, hvat hendir beint uttan fyri dyrnar. Verða oljukeldur sum Rosebank, Cambo, Tornado og Suilven, sum allar liggja skamt frá føroyska markinum, bygdar út komandi árin, fer tað eisini at skapa nýggjar móguleikar fyri føroyska vinnu og veitarar. Hesi økini liggja so tætt

Føroyum, at tað er upplagt hjá føroyskari vinnu og tænastruvarum at taka tey við í sínar framtíðar metingar. Bráðliga kann olju- og gassframleiðsla við markið gerast ein týðandi marknaður fyri føroyskt vinnulív umframt at gerast katalysatorur fyri oljuleiting føroysku megin markið. Samstarvið hjá Føroya Tele við BP og Total eru ítøkilig dømi um hesa gongd. Sjálvandi eru tað brunnar á føroyska landgrunninum, sum kunnu og skulu geva okkum flestu svar. Og tí eru eisini øll eygu vend móti Brugdan 2 leitimiðinum, tá sett verður á at bora tað liðugt í næstum. Men eina niðurstøðu kunnu vit gera okkum, og hon er, at vit m.a. kunnu takka leitingini vestan fyri Hetland seinastu 40 árini fyri, at oljufeløg framhaldandi hava eyguni við Føroyaøkinum. Oljumeningin vestan fyri Hetland er við til at halda lív í føroysku oljuleitingini. Elefantarnir draga Ein tungvigandi orsök til, at tey stóru oljufeløgini vísa økjum sum Atlantsmótinum tvs. økinum millum Føroyar og Hetland so stóran ans, tó at hetta økið er fjarskotið og váðafult, eru móguleikarnir fyri at gera heilt stór fund, sokallaðar elefantar. Tá oljufeløg brúka av sínum goymslum, mugu tey alla tíðina finna nýtt at seta ístaðin. Tað er ein sannroynd, at tað er ikki bara sum at siga tað at finna replacements tvs. nýggjar oljukeldur at avloysa tær gomlu ella verandi. Elefantar eru eisini í hesi verðini sjáldsamir. Og stóru fundini, sum longu eru gjørd vestan fyri Hetland og leitimiðini strukturarnir, sum feløgini halda seg síggja á seismikkinum á Atlantsmótinum, eru framvegis so nógvir og stórir, at risastóru oljufeløgini framvegis síggja móguleikar at gera stór fund her. Tað er áhugin hjá eitt nú ExxonMobil á Føroyaleiðunum eitt sera gott dømi um. Vóru móguleikar bara at gera smærri fund her høvdu vit neyvan sæð feløg sum ExxonMobil um okkara leiðir. Men hetta er so ikki uttan váðar og vandar. Av tí at lítið er borað higartil samanborið við Norðsjógvinn og onnur øki, so er váðin stórur. Hóast elefantarnir finnast, so er spurningurin, hvar teir goyma seg. Tí skulu stórar íløgur gerast fyri at finna teir. Og í royndunum at finna teir eru so eisini umhvørvis- og trygdarvandar. At bora á djúpum vatni í økinum millum Føroyar og Hetland, sum er eitt sera veðurhart øki við nógvum vindi, stórar aldu og hørðum streymi, ger tað bæði meira váðafult og vandamikið at arbeiða á hesum leiðum. Og tess djúpari tú borar um hesar leiðir tess størri er vandin fyri ovurstórum trýsti og nógvum hita í undirgrundini. Oljufeløgini ynskja fyri alt í verðini ikki, at Macondo skal endurtaka seg í Atlantshavi. Higartil hava verið brúkt orð um Atlantsmótið sum tann nýggi oljulandsluturin í Europa. Verða fleiri nýggjar olju- og gasskeldur funnar vestan fyri Hetland og gongdin í Føroyum fer at líkjast henni eystan fyri markið, so er ikki óvist, at man í framtíðini fer at tosa um ein heilt nýggjan Norðsjógv har Atlantshavsoljan einaferð verður náttúrligi avloysarin av Norðsjóvaroljuni ella kappingarneytin. Týsdagin 4. juni verður Atlantsmótið aftur á breddanum. Tá fer ein at fremstu serfrøðingunum í Bretlandi at greiða frá leiting og framleiðslu vestan fyri Hetland og koma við sínum boð uppá móguleikarnar at gera fund á markinum millum londini og entá inni á føroyska landgrunninum.